

Volgens het eerste kenmerk – representativiteit – kan een forum para-publiek of pluralistisch zijn. In het eerste geval zetelen enkel personen die reeds gekend zijn in het beleid; in het tweede geval wordt het lidmaatschap opengesteld voor onbekenden. Het tweede kenmerk – interactie – bestaat uit de onderdelen ‘recipiënt’ en ‘inventief’. Wanneer een forum een recipiënt is, vergaart het kennis zonder deze in vraag te stellen. Een inventief forum, daarentegen, zal de discussie aangaan en zal op zoek gaan naar contra-expertise. Wat betreft het derde kenmerk – integratie – is een forum univoocaal wanneer de aparte meningen van haar leden wederzijds worden aanpast om tot één consensuele visie te komen. Een meervoudig forum zal, eerst en vooral, de twistpunten ten toon stellen alvorens een compromis proberen te bereiken. Het vierde en laatste kenmerk behandelt de productiviteit. Wanneer een forum participatie *an sich* als belangrijkste element naar voren schuift, spreken we over een integrerend forum. Wanneer het de participatie enkel gebruikt als middel om een probleem te herformuleren, dan gaat het over een stimulerend forum. In zijn huidige vorm, laat het Forum zich kenmerken als een parapubliek, recipiënt, univoocaal en integrerend overlegorgaan. Het Forum brengt een aantal bekende pionnen samen, staat niet open voor het bredere publiek, brengt kennis samen zonder het kritisch in vraag te stellen, met het oog op het bereiken van een consensuele visie, zonder het probleem te herformuleren. Thans blijft het Forum eerder een plek om informatie uit te wisselen. Hoewel het evaluatierapport de nodige aanzetten geeft om het Forum te heroriënteren, werden tot op heden nog geen knopen doorgehakt door de autoriteiten op beleidsniveau. Hoe moet het probleem op beleidsniveau geformuleerd worden? Deze for-

mulering is van cruciaal belang om de doelgroep en de uiteindelijke begunstigen te bepalen. Op basis hiervan moet een degelijk politiek-administratief programma ontworpen worden: doelstellingen, activiteiten en organisatie moeten op een eenduidige manier uitgewerkt worden. Er moet een beslissing komen aangaande het soort orgaan dat pertinent is om het politieke probleem op te lossen: een hybride forum met bepaalde kenmerken of een geheel nieuw model?

Sinds de jaren negentig zorgt een waaier aan initiatieven voor een betere slachtofferzorg en een betere positie voor het slachtoffer in het strafproces en in de strafuitvoering. Gezien de complexiteit van de bevoegdheidsverdeling in België werd in 1993 grote politieke aandacht besteed aan het samenbrengen van verschillende actoren om een coherent nationaal slachtofferbeleid op poten te zetten. Ondanks de vraag naar en de nood aan een geïntegreerd slachtofferbeleid, en ondanks de inzichten van het evaluatierapport, blijkt de politieke interesse om het Nationaal Forum voor slachtofferbeleid nieuw leven in te blazen, steeds verder weg te ebbem.

Referenties

- LASCOURMES, P. (1998). La scène publique, un nouveau passage obligé des décisions ? Devoirs et pouvoirs d’information dans les procédures de consultation. *Responsabilité et Environnement, Annales des Mines*, 10, 51-62.
- LEMONNE, A., MAHIEU, V. & VANDERSTRAETEN, B. (2011). *Evaluatie van het Nationaal Forum voor slachtofferbeleid*. Brussel: NICC, onuitgegeven intern onderzoeksrapport.
- KNOEFFEL, P., LARRUE, C. & VARONE, F. (2006). *Analyse et pilotage des politiques publiques (vol.2)*. Zürich: Verlag Rüegger.

PENOLOGIE EN VICTIMOLOGIE / PENOLOGY AND VICTIMOLOGY (3)

Congresverslag 14th International Symposium World Society of Victimology (Den Haag, 20-24 mei 2012)

Vicky De Mesmaecker^a en Ivo Aertsen^b

^a Post-doc onderzoeker, Leuvens Instituut voor Criminologie (LINC), KULeuven (Corresp.: vicky.demesmaecker@law.kuleuven.be).

^b Hoogleraar, Leuvens Instituut voor Criminologie (LINC), KULeuven.

In de internationale omgeving van het World Forum Den Haag vond van 20 tot 24 mei het 14th International Symposium van de World Society of Victimology (WSV) plaats. De WSV, opgericht in 1979 en uitgegroeid tot een NGO met consultatieve startus binnen de Raad van Europa en de Verenigde Naties, bracht op dit congres een vijfhonderdtal academici en practici samen rond het algemene thema ‘Justice for Victims: Cross-

cultural perspectives on conflict, trauma and reconciliation'. De organisatie van dit driejaarlijkse symposium was in handen van het International Victimology Institute (INTERVICT, verbonden aan de Universiteit Tilburg), Victim Support Europe en het Leuvens Instituut voor Criminologie (LINC, KU Leuven).

In aanloop naar het symposium vond op 15 en 16 mei de traditionele *Introduction Course to Victimology* plaats in de gebouwen van het The Hague Institute for Global Justice. Dertien sprekers van INTERVICT, Slachtofferhulp Nederland, LINC en UGent introduceerden de deelnemers in de basisbegrippen van de victimologie. De eerste van deze twee dagen was gewijd aan de studie van het fenomeen victimisering. De sprekers verzorgden inleidingen tot de victimologie, de internationale en Europese juridische positie van slachtoffers en de werking van slachtofferhulp. Daarnaast was er bijzondere aandacht voor de analyse van victimisering naar aanleiding van rampen en binnen bijzondere settings zoals de forensische psychiatrie. De tweede dag zette in op het thema maatschappelijke reacties op victimisering. Hier was er aandacht voor bevindingen uit de International Crime Victim Surveys, de centrale rol van politie, justitie en slachtofferhulp in de opvang van slachtoffers, het gedachtegoed van het herstelrecht en 'transitional justice' en een sociologische analyse van de betekenis van het 'slachtoffer-zijn' in de huidige maatschappij. De internationaal samengestelde, vijftigkop-pige groep deelnemers bestond uit advocaten, academici, bemiddelaars en medewerkers van diensten voor slachtofferhulp. In een interactieve werksfeer wisselden deelnemers en sprekers kennis en ervaringen uit.

In de openings sessie van het symposium lichtte Victor JAMMERS, voorzitter van het Symposium Organising Committee, de finaliteit van het congres toe, met name kennisverwerving met het oog op een betere erkenning en bejegening van slachtoffers. Het centrale thema van het congres werd uitgewerkt in drie subthema's, met name (1) victims' rights; (2) transitional justice; (3) trauma, resilience and justice. De plenaire sessies op maandag concentreerden zich op het thema 'victims' rights', met keynote speakers Paul Rock (London School of Economics), Jeremy

SARKIN (University of South Africa) en Karupanan JAISHANKAR (Manonmaniam Sundaranar University, India). De sprekers behandelden de rechten van slachtoffers in West-Europese, Afrikaanse en nieuw-geïndustrialiseerde landen (zoals Brazilië, China en India). De sprekers wezen erop dat hoewel op diverse wetgevende niveaus vooruitgang plaatsvindt inzake de rechten van slachtoffers, het nog veelal 'aspirational rights' betreft, dit wil zeggen, rechten die erg moeilijk afdwingbaar zijn. Ook kwam naar voor dat in nieuw-geïndustrialiseerde landen de focus nog vooral ligt op het voorzien van schaderegelingen, niet zozeer op betrokkenheid van slachtoffers bij de rechtsgang.

Op dinsdag verschoof de aandacht tijdens de plenaire sessies naar het thema 'transitional justice'. Jose ZALAQUETT (University of Chile) en Alex HINTON (Rutgers University, USA) behandelden de positie van slachtoffers bij zaken behandeld door internationale tribunalen, met specifieke aandacht voor het Rode Khmer tribunaal in Cambodja en het Peace Committee in Chili. Hierbij rees de centrale vraag hoe slachtoffers te betrekken bij een rechtsgang die zich honderden, soms duizenden, kilometers van de plaats van gebeuren afspeelt en waar victimisering niet individueel maar collectief en grootschalig is en als dusdanig ook aan bod komt tijdens de procedure. Rama MANI (University of Oxford, VK) inspireerde met een lezing rond de verschillende dimensies van het omgaan met victimisering. Daar waar de juridische dimensie doorgaans de meeste aandacht krijgt, wees Dr. MANI op de culturele, ecologische en spirituele dimensies van het herstelproces, waarbij een slachtoffer niet enkel op zijn identiteit van slachtoffer wordt aangesproken, maar als mens die méér is dan enkel een slachtoffer. De dag werd afgesloten met een unieke interactieve sessie met Christine VAN DEN WYNGAERT, de Belgische rechter bij het Internationaal Strafhof. Zij gaf haar persoonlijke visie op hoe betrokkenheid van slachtoffers bij de rechtsgang voor het Internationaal Strafhof verder kan worden vormgegeven. Ze stelde daarbij de huidige regelingen in vraag en deed suggesties naar een toekomstig werkbaar kader.

De plenaire sessies van woensdag en donderdag waren gewijd aan perspectieven op 'trauma, re-

silience and justice'. Patricia FRAZIER (University of Minnesota, USA), Ilse VANDE WALLE (International Organization for Victim Assistance (IOVA)), Kathleen DALY (Griffith University, Australië) en Harvey WEINSTEIN (University of California, USA) deelden onderzoeksresultaten, persoonlijke ervaringen en reflecties rond het thema 'herstel van traumatische ervaringen'. FRAZIER lichtte haar onderzoek toe over de rol en de verschillende vormen van 'perceived control' op de verwerking van een traumatische ervaring en stelde een online instrument voor counseling van slachtoffers voor. VANDE WALLE schonk, mede op basis van eigen praktijkervaring in Vlaanderen, aandacht aan de hulpverlening aan kinderen die slachtoffer worden van criminaliteit. Kathleen DALY argumenteerde dat de vergelijking tussen verschillende interventievormen te vaak plaatsvindt op basis van evaluatiecriteria als tevredenheid of theoretische kaders zoals procedurele rechtvaardigheid. Zij stelde dat een meer diepgaand inzicht moet verworven worden in de behoeften van slachtoffers en deed een eerste aanzet tot conceptualisering van 'justice needs and mechanisms' van slachtoffers. Harvey WEINSTEIN, tot slot, keerde even terug naar het 'transitional justice' thema met een gelijkaardige vraag, met name of de oprichters van internationale rechtbanken voldoende hebben geluisterd naar de noden van de slachtoffers van de collectieve schade, en of de huidige mechanismen inderdaad voldoende aan hun behoeften tegemoet komen. In dit symposium werden de plenaire *keynote speeches* beperkt tot 30 minuten, maar zij werden gevolgd door een interactieve sessie van anderhalf uur met een kleinere groep geïnteresseerden, wat verdere uitdieping en reflectie toeliet.

In 130 workshops, ronde tafels en panelsessies werden de drie thema's verder uitgespit. Vierhonderd sprekers presenteerden onderzoeksresultaten rond de rechten van slachtoffers in nationale en internationale strafprocedures – inclusief het participatiethema, het belang of nut van slachtofferrechten en de implementatie

ervan –, ervaringen van slachtoffers met herstelgerichte interventies en slachtofferhulp en de inherente vaardigheden van slachtoffers om van de victimiseringservaring een groeiervaring te maken. Verder focuste een heel aantal workshops op een welbepaalde categorie slachtoffers (bijvoorbeeld kinderen en ouderen als slachtoffer, of gedetineerden als slachtoffer van geweld binnen de gevangenis) of slachtoffers van een bepaald type criminaliteit. Daarbij werd in het bijzonder veel aandacht besteed aan slachtoffers van niet-conventionele misdrijven zoals terrorisme, schendingen van mensenrechten, machtsmisbruik en corruptie, steaming op school en geweld op de werkvloer. Ook het thema seksueel misbruik binnen de kerk kreeg aandacht in een tweetal workshops. Waar de sprekers op eerdere symposia voornamelijk van West-Europese en Amerikaanse afkomst waren, mocht de WSV ditmaal een heel aantal sprekers uit ontwikkelingslanden en nieuw-geïndustrialiseerde landen verwelkomen.

Gezien de internationale status van Den Haag als 'legal capital of the world' of ook wel 'international city of peace and justice', werd de deelnemers op woensdagnamiddag de gelegenheid geboden het Internationaal Strafhof of het Joegoslavië-tribunaal te bezoeken. Andere deelnemers werden ingewijd in de werking van slachtofferhulp tijdens een bezoek aan het regionaal kantoor van Slachtofferhulp Nederland in Den Haag of het Slachtofferinformatiepunt in Den Haag, site visits die onmiskenbaar bijdroegen tot de waarde van het symposium. Als een rode draad doorheen dit symposium liep de vaststelling dat de rechtenbenadering en formele rechtsmechanismen, op nationaal of internationaal vlak, niet eenvoudig te implementeren zijn en dat zij niet automatisch of noodzakelijk bijdragen tot een verhoogd welzijn van slachtoffers en hun omgeving. Meer sociaal-wetenschappelijk empirisch onderzoek naar het functioneren en de reële betekenis van deze mechanismen is nodig. Volgende afspraak in 2015, in Perth, Australië.